LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

DEKRETAS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRIIMTO LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO GRĄŽINIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI PAKARTOTINAI SVARSTYTI

2014 m. liepos 11 d. Nr. 1K-1900
Vilnius

1 straipsnis.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 71 straipsnio 1 dalimi,

g r ą ž i n u Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. priimtą ir Respublikos Prezidentei pateiktą pasirašyti bei oficialiai paskelbti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 10 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XII-974 (toliau – Įstatymas) dėl šių motyvų:

1. Konstituciniu aktu „Dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje“ buvo konstituciškai patvirtinta Lietuvos Respublikos narystė Europos Sąjungoje. Visateisis Lietuvos Respublikos, kaip Europos Sąjungos narės, dalyvavimas joje yra Tautos suverenios valios pareiškimu grindžiamas konstitucinis imperatyvas. Lietuvos Respublikos visateisė narystė Europos Sąjungoje yra konstitucinė vertybė. Europos Sąjungos teisės normos yra sudedamoji Lietuvos Respublikos teisinės sistemos dalis (Konstitucinio Teismo 2014 m. sausio 24 d. nutarimas).

2. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu (toliau – Viešųjų pirkimų įstatymas) yra įgyvendinama 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (toliau – Direktyva 2004/18/EB). Direktyvos 2004/18/EB 1 straipsnio 9 dalis nustato, kad perkančiosios organizacijos – tai valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijos, įstaigos, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė, tų institucijų ir (arba) įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė, asociacijos. Remiantis Direktyvos 2004/18/EB 1 straipsnio 9 dalimi, įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja viešoji teisė, reiškia bet kurią įstaigą, kuri: a) skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio, tenkinti; b) turi juridinio asmens statusą; ir c) didžiąja dalimi yra finansuojama iš valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijų ar kitų įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė, lėšų; arba yra valdoma šių institucijų ir kitų minėtų įstaigų; arba turinti administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra paskirti valstybės, regiono ar vietos valdžios institucijų arba kitų įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė.

3. Kriterijai, pagal kuriuos subjektui pripažįstamas perkančiosios organizacijos statusas, įtvirtinti ir Viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnyje, kuriame yra perkeltos Direktyvos 2004/18/EB nuostatos. Remiantis minėto straipsnio 1 dalies 2 punktu,

perkančioji organizacija yra viešasis ar privatusis juridinis asmuo, kuris atitinka šio straipsnio 2 dalies sąlygas, t. y. jeigu visa ar tam tikra jo veiklos dalis yra skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio, tenkinti ir atitinka bent vieną iš šių sąlygų: 1) jo veikla yra daugiau kaip 50 procentų finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžetų arba kitų valstybės ar savivaldybių fondų lėšų, arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų lėšų; 2) yra kontroliuojamas (valdomas) valstybės ar savivaldybių institucijų arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų; 3) turi administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra skiriami valstybės ar savivaldybių institucijų arba šioje dalyje nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų.

4. Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo 2 straipsnio 3 dalis nustato, kad politinė partija – savo pavadinimą turintis, pagal šį įstatymą įsteigtas viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti savo narių politinius interesus, padėti išreikšti Lietuvos Respublikos piliečių politinę valią, siekti dalyvauti įgyvendinant valstybės valdžią ir savivaldos teisę. Politinės partijos yra laikomos perkančiosiomis organizacijomis.

5. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai netaikomi „politinių partijų atliekamiems pirkimams, išskyrus pirkimus, kuriuos politinės partijos atlieka valstybės biudžeto lėšomis“. Toks teisinis reguliavimas prieštarauja viešajam interesui užtikrinti politinių partijų veiklos ir lėšų panaudojimo skaidrumą, yra nesuderinamas su Direktyvos 2004/18/EB nuostatomis, pažeidžia konstitucinį asmenų lygiateisiškumo principą ir sudaro prielaidas korupcijai bei neskaidriam partijų finansavimui.

6. Direktyvos 2004/18/EB II skyriaus 3 skirsnis nustato atvejus, kai Direktyvos 2004/18/EB reikalavimai nėra taikomi. Jų sąrašas yra baigtinis ir negali būti aiškinamas plečiamai. Šio skyriaus nuostatos nenustato išimties, kuri sudarytų galimybę perkančiosioms organizacijoms iš kitų šaltinių nei valstybės biudžetas gautas lėšas naudoti netaikant Direktyvos 2004/18/EB reikalavimų. Vadinasi, priimto Įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas yra nesuderinamas su Direktyvos 2004/18/EB nuostatomis, nes nustato galimybę partijoms netaikyti Viešųjų pirkimų įstatymo tais atvejais, kai naudojamų lėšų kilmė yra ne valstybės biudžeto lėšos.

7. Pažymėtina ir tai, kad perkančiosiomis organizacijomis laikomos ir kitos organizacijos, įsteigtos pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą, kai jos tenkina Viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnyje nustatytas sąlygas. Todėl asociacijos visus pirkimus, t. y. nepaisant, iš kokių lėšų jie yra atliekami – biudžeto ar gautų iš jų vykdomos veiklos, turi vykdyti pagal Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus. Tokie reikalavimai galioja ir viešosioms įstaigoms, nevyriausybinėms organizacijoms, kitiems viešiesiems juridiniams asmenims.

8. Taigi Įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje nustatomas nevienodas perkančiųjų organizacijų vykdomų pirkimų teisinis reguliavimas pažeidžia konstitucinį asmenų lygiateisiškumo principą, nes tarp asociacijų, politinių partijų ir viešųjų įstaigų, t. y. perkančiųjų organizacijų Viešųjų pirkimų įstatymo prasme, nėra tokio pobūdžio skirtumų, kurie diferencijuotą reguliavimą darytų objektyviai pateisinamą.

9. Įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje siūloma pripažinti netekusiu galios nuo šių metų sausio 1 d. galiojantį Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 9 punktą,

kuris nustato, kad Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai netaikomi politinei kampanijai skirtų reklamos kampanijų paslaugų, propagandinių filmų ir vaizdajuosčių gamybos paslaugų pirkimams, kai juos atlieka politinė partija.

10. Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 9 punkte nustatyta išimtimi siekiama įgyvendinti naujai priimtos Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2014/24/ES (toliau – Direktyva 2014/24/ES) dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, 10 straipsnio j punkto nuostatas. Šis punktas nustato, kad minėtos direktyvos nuostatos netaikomos pirkimo sutartims dėl su politinėmis kampanijomis susijusių paslaugų (reklamos kampanijų paslaugų, propagandinių filmų ir vaizdajuosčių gamybos), jei tokius pirkimus politinė partija vykdo rinkimų kampanijos metu. Tai reiškia, kad Direktyvoje 2014/18/ES nustatomos ne tik konkrečios ir siaurai aiškinamos politinėms partijoms taikomos išimtys, bet ir konkretus laikotarpis, kuriuo šiomis išimtimis galima pasinaudoti, t. y. tik rinkimų kampanijos laikotarpiu.

11. Direktyva 2014/24/ES nepateikia nei politinės kampanijos, nei rinkimų kampanijos sąvokų, todėl jos turi būti aiškinamos pagal kiekvienos valstybės narės nacionalinę teisę. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės įstatymo 4 straipsnio 1 dalis nustato, kad politinės kampanijos laikotarpį sudaro rinkimų (referendumo) agitacijos kampanijos etapas ir baigiamasis (ataskaitų) etapas. Remiantis to paties įstatymo 2 straipsnio 19 dalimi, per rinkimų (referendumo) agitacijos kampanijos etapą vykdoma politinei reklamai skleisti skirta veikla, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume, todėl būtent šiuo laikotarpiu politinėms partijoms yra itin aktualu paprastesne tvarka pirkti politinei kampanijai skirtas reklamos kampanijų, propagandinių filmų bei vaizdajuosčių gamybos paslaugas. Atsižvelgiant į tai, bei įgyvendinant Direktyvos 2014/18/ES nuostatas, siūloma palikti galimybę politinėms partijoms paprastesne tvarka pirkti tik politinei kampanijai skirtas reklamos kampanijų, propagandinių filmų bei vaizdajuosčių gamybos paslaugas, kai šiuos pirkimus politinės partijos atlieka rinkimų (referendumo) agitacijos kampanijos metu.

2 straipsnis.

S i ū l a u pakeisti Įstatymo 1 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 10 straipsnio 2 dalies 9 punktą ir jį išdėstyti taip:

„9) paslaugų, kurių CPV kodai yra 79341400-0 (reklamos kampanijų paslaugos), 92111230-3 (propagandinių filmų gamyba) ir 92111240-6 (propagandinių vaizdajuosčių gamyba), skirtų politinei kampanijai, pirkimams, kai juos atlieka politinė partija rinkimų (referendumo) agitacijos kampanijos metu".

3 straipsnis.

P a v e d u Respublikos Prezidentės vyriausiajai patarėjai Rasai Svetikaitei pateikti šį dekretą Lietuvos Respublikos Seimui.

Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė